

Tragika devedesetih nije mogla da se izbegne većom elastičnošću Srbije

Poslednji objavljeni tekst Mihajla Markovića, 1923 - 2010

By [Mihailo Marković](#)

In-depth Report: [THE BALKANS](#)

Global Research, February 23, 2010

[Fond Slobodan Jovanović](#) 23 February 2010

Михаило Марковић, највећи српски (и јужнословенски) филозоф XX века, преминуо је фебруара 2010., у 87. години живота. Ово је његов последњи објављени текст. Текст је објављен као један од двадесетак прилога у књизи „Деведесете данас“, Радета Брајовића, која се у издању „Чигоја Штампе“, Београд, појавила у јануару ове године.

ДЕВЕДЕСЕТЕ године су један од најдраматичнијих и најтрагичнијих периода у историји српског народа. Изгубили смо готово све што смо огромним напорима и жртвама стекли у току претходна два века.

1. Разбијена је заједничка држава јужно – словенских народа.
2. Пропао је пројекат стварања хуманијег, социјалистичког друштва.
3. Готово сви наши савезници постали су непријатељи. Управо смо сведоци даљег разбијања и садистичког кажњавања српског народа.

1 – Од распада до распада

ИДЕЈА Југославије је била нереална од почетка. Може се, међутим, разумети невоља из које је она настала.

Поред Јевреја, Срби су једини народ на свету који је поробљавању претпоставио одлазак са сопствене територије. У годинама 1690. и 1737., после повлачења аустријских трупа на челу са принцем Еугеном Савојским и неуспеха у борби за ослобађање од Турака, патријарх Арсеније III Чарнојевић, затим патријарх Арсеније IV Шакабента, извели су Србе с Косова и Метохије и одвели их у напуштене земље Хрватске (данас Српска Крајина) и јужне Угарске (данас Војводина). Због тога су дошли у вековни сукоб с Мађарима, а нарочито с Хрватима. (Били су слободни сељаци окружени хрватском властелом и кметством, били су православци у католичком мору.) Што је још горе, од земаља тако разбијених није се могла направити држава. Срби се нису могли помирити с тим да оставе свој народ у положају немоћних, потлачених мањина.

Због грандоманије својих вођа (пре свега, краља Александра I) Срби нису искористили јединствену прилику, која им се указала после Лондонског споразума 1915. године, да направе државу српских земаља. Уместо тога, направили су Југославију, на основу погрешне претпоставке да је реч о јединственом народу који је носио три имена и био

састављен од три братска племена. Та држава је привремено задовољавала потребу Хрвата и Словенаца да искористе углед Србије, као победничке, савезничке државе, да избегну плаћање ратне одштете (као делови поражене Аустро-Угарске) и да се (захваљујући спској војсци) спасу од долазеће социјалне револуције (која је већ буктала у Мађарској и Баварској). Та држава није ваљано функционисала већ двадесетих година, распала се 1941. и била поново осуђена на пропаст усвајањем Устава од 1974. године.

У свим републикама развијали су се сепаратистички покрети. У условима инфлације и стагнације, свака нација је желела сопствену самосталну националну државу. Развијене републике (Словенија, Хрватска) нису више желеле да алиментирају Савезни фонд за помоћ неразвијеним републикама и покрајини Косово и Метохија. Уставом из 1974. године уведен је (углавном) конфедерални државни модел, у коме је свакој републици признат статус суверене државе, која води самосталну привредну, финансијску и сваку другу политику, и која више сарађује са суседним државама него са осталим републикама сопствене државе.

Отворени сецесионизам (пре свега, у Словенији, Хрватској и на Косову и Метохији) снажно су подржавале водеће силе глобализма. Једно од кључних начела идеологије и политике глобализма била је критика институције националне државе и идеје националне суверености. Разбијање националних (и, пре свега, много-националних) држава – као што су били Совјетски Савез, Југославија, Чехословачка и друге, водио је стварању региона, који су били лак плен мултинационалних корпорација. Југославија је, можда, још имала шансу да је морала да се носи само са унутрашњим сепаратизмом. Шпанија, на пример, преживљава јак сецесионистички покрет не само у Баскији, већ и у натпросечно развијеној Каталонији.

Већ 1989. године је, међутим, на Западу проглашено да за Југославијом нема више потребе (јер је распадом Совјетског Савеза нестала потреба за Југославијом као браном његовој наводној инвазији). Аустрија, Ватикан и Немачка су већ 1990 – 1991., а Европска заједница и САД 1991 – 1992. године, политички и војнички пружиле сваку подршку сецесионизму. Аустрија, Немачка и Мађарска су 1991. године продавале велике количине оружја и муниције Словенцима, Хрватима, босанским муслиманима и косовским Албанцима. САД су 1995. године, поред оружја и неопходне логистике, послале своје пензионисане генерале (из организације MPRI – Military Professionals Resources Inc.) да обучавају албанске терористе из ОВК-а и да припреме хрватску војску за операције „Бљесак” и „Олуја”. И тако, 1991. своје отцепљење су прогласиле Словенија и Хрватска, 1992. Босна и Херцеговина и Македонија, 2006. Црна Гора, 2008. године Косово и СССР

Очевици смо даљег разарања Србије покушајима да се наметне статут о аутономности Војводине, политизацијом сукоба међу муслиманима Рашке (Санџака), пројектом регионализације Србије (који се из ЕЗ намеће Србији, али не и Хрватској).

Илузорно је мислити да се распарчавање Југославије могло спречити већом еластичношћу и опортунизмом Србије. Југославија се, наводно, могла сачувати у конфедералном облику да Србија није одбила да о пројекту конфедерализације уопште разговара. У ствари, одлука о потпуном разбијању Југославије већ је била донета у центрима глобализма („Савет за спољне послове”, „Трилатерална комисија”, „Билдерберг група”). Разлика је једино у томе што би она била спроведена у два

уместо у једном кораку. Признајући границе суверених држава Хрватске, Босне и Херцеговине и других, Србија би се најпре одрекла својих мањина, па би се онда конфедерација распала. Овако је, захваљујући одбрамбеном рату, трајно спасена бар једна од српских земаља: Република Српска.

2 – Спречен трећи пут

СОЦИЈАЛИЗАМ је, баш у време свог пропадања у Совјетском Савезу и источној Европи, 1989-90. године, у Србији забележио један од највећих успеха у својој историји. На првим послератним, демократским, вишепартијским изборима, Социјалистичка партија Србије освојила је чак четири петине укупних мандата за републичку Народну скупштину. Не схватајући како је то било могуће после брзог пада левичарских режима на истоку Европе, опозиција, издашно помогнута од конзервативног Запада, покушала је да сруши власт масовном побуном 9. марта 1991, сличном оној која је крајем 1989. године успела у Румунији. Тенкови су изашли на улице и ред је заведен истре вечери.

У чему је била специфичност Србије, у односу на све друге источно – европске земље, укључујући и Совјетски Савез? Једино у Србији и у Русији догодиле су се истинске социјалистичке револуције. Али, у Русији и осталим земљама Варшавског пакта на снази је био ригидни, бирократски систем (тзв. реални социјализам), док је у Србији, још од Титових времена, имало елемената тржишне привреде и смоуправе, да би 1988 -89. године, под Милошевићем, биле спроведене значајне демократске реформе (укидање вербалног деликта, ослобађање медија, увођење мултипартијског система, даља афирмација тржишне привреде, итд).

Специфична разлика је и то што је социјалистичка традиција у Србији, већ од времена Светозара Марковића, имала дубоке корене и уживала велику популарност код народа (рани радикали Николе Пашића, Димитрије Ценић, Васа Пелагић, социјал – демократија Димитрија Туцовића, итд).

У критичном моменту, када је социјализам доживео пад у читавој Европи, на челу Србије нашао се изузетно способан лидер који је успео да у партију укључи неке од најугледнијих српских интелектуалаца (поред осталих, и шест академика). Прокламован је и широко прихваћен један трећи историјски пут – алтернатива „нео-либерализму” Запада и „реалном социјализму” Истока.

Нажалост, историјска ситуација била је крајње неповољна. Западни глобализам, тада на врхунцу моћи, на челу са Сједињеним Државама Америке, једином преосталом светском супер – силом, није био спреман да толерише било какве остатке „комунизма” у Европи.

Сем тога, врх Социјалистичке партије и сам председник Слободан Милошевић, учинили су низ катастрофалних грешака у периоду 1992-2000. године. Толерисано је стварање слоја ратних богаташа, дата им је политичка моћ преко тобожње леве партије супруге председника Милошевића, развила се неподношљива корупција у друштвеним предузећима, против ње се социјалистичка власт борила на парадоксалан начин доношењем Закона о приватизацији! Затим, отуђене су знатне родољубиве снаге завођењем блокаде против Републике Српске, најзад, прихваћен је ултиматум Ахтисарија и повучена војска са Косова и Метохије.

Ниједна власт не би преживела овакве грешке уз три страховита ударца споља: разбијања Југославије, потпуне блокаде (економске, политичке, културне и сваке друге) и агресије НАТО-а 1999. године. Земља се одбранила и преживела, али је Социјалистичка партија Србије изгубила председничке изборе, 5. октобра 2000. године. Губитак власти довео је до брзог укидања свих тековина социјализма у Србији.

3 – Пријатељи постали непријатељи

КАКО се десило да су готово сви наши савезници 90-их година постали наши непријатељи?

Да би се схватио историјски контекст у коме се ова промена одиграла, мора се узети у обзир енергетска криза у којој се нашло човечанство крајем Другог миленијума. Дошло се до застрашујуће јасне свести да ће, већ у току двадесет и првог века, све залихе нафте у свету бити исцрпљене. С обзиром на то да се преостале веће количине налазе на Блиском истоку, на подручју Каспијског мора и у Сибиру, водеће силе глобализма (САД и њихови савезници) су закључиле да их се морају дочепати милом или силом. У питању је било преживљавање њиховог „начина живота“, дакле једне дубоко неправичне потрошачке цивилизације.

Да би завладале територијама на којима се налазе извори неопходних сировина и енергената, САД већ деценијама улажу огромна материјална средства у производњу оружја, у развој нових ратних технологија, у одржавање бројних војних база, расутих по целој кугли земљиној, у куповину интелектуалаца, политичара и новинара који ће на жељени начин обликовати светско јавно мњење. Тако је створена идеологија глобализма која се залаже за формирање једне (разуме се, про-америчке) „светске владе“, која одбацује „национализам“, националну државу и идеју националне суверености као нешто заостало и превазиђено, која у државама-жртвама изазива унутрашње раздоре и сукобе, која их сатанизује у случају њиховог отпора, пре него што их нападне или изнутра разбије.

На нашу огромну несрећу, водеће силе глобализма означиле су Балкан као простор на коме морају успоставити пуну контролу. Јер, у свим војним плановима усмереним према Блиском истоку, Балкан је простор на коме ће се налазити кључне војне базе (као Бонд Стил на Космету), преко кога ће се кретати војска ка Истоку, а нафта ка Западу. Од балканских држава се, према томе, захтевала апсолутна послушност. Требало је да преко њиховог ваздушног простора прелећу авиони, да се њиховим путевима и железницама пребацују Нато-трупe (бесплатно), да им на располагање ставе своје аеродроме и своје територије за војне базе, да одустану од примене унутрашњих закона на војнике Нато-а, да шаљу своје војнике у Нато-ратове, речју, да без поговора чине све што се од њих тражи. То је свуда прихватано, чак и у старим, поносним земљама као што су Шпанија или Мађарска. Само у Србији то није могло тако проћи.

Већ октобра 1991. године нашли смо се у сукобу са лордом Карингтоном, када је поставио ултиматум: „Или ћемо признати границе отцепљених република“ и свести тамошње делове српског народа на беспомоћне, угрожене мањине – „или нам следе санкције, а можда и бомбардовање“. Ултиматум је глатко одбијен, као и захтев за отцепљењем Косова и Метохије и гомила захтева из Рамбујеа.

Није, разуме се, тачно да су се сви ратови могли избећи, па и сукоб са НАТО-алијансом, да смо били довољно еластични и да смо чинили извесне уступке. Милошевић је био више него еластичан и учинио је огроман број уступака. Спасао је, примера ради, Дејтонску конференцију, јер се одрекао Сарајева, Брчког и коридора према Фочи. То му је признао и Холбрук, у својој књизи о Дејтонској конференцији. Али, преко одређене границе није могао да иде. (А када је отишао и направио компромис са Ахтисаријем и Черномирдином – изгубио је власт).

Срби су народ чврстог карактера – за разлику од већине других народа. Такав постојан карактер дошао је као последица успешне одбране од Византије, Турске, Аустрије, Немачке, Информбироа, а 1999. године и од Америке. Можда ће га једном променити порази слични овима из деведесетих година. Али, дотле нећемо пристајати на неограничену покорност и неправду.

Тако су нам се савезници претворили у непријатеље. Скупо смо платили своју непокорност. Али су велику цену платили и они који су целе деведесете провели идући из сукоба у сукоб са Србијом – од Хрватске 1991. до Косова и Метохије 1999. године. За то време Руси су се дигли из мртвих, а Кина развила у једну од најјачих и најбогатијих замаља света. А шта је било са светском хегемонијом САД-а и њених савезника? Ишчезну санак пусти заувек!

The original source of this article is [Fond Slobodan Jovanović](#)
Copyright © [Mihailo Marković](#), [Fond Slobodan Jovanović](#), 2010

[Comment on Global Research Articles on our Facebook page](#)

[Become a Member of Global Research](#)

Articles by: [Mihailo Marković](#)

Disclaimer: The contents of this article are of sole responsibility of the author(s). The Centre for Research on Globalization will not be responsible for any inaccurate or incorrect statement in this article. The Centre of Research on Globalization grants permission to cross-post Global Research articles on community internet sites as long the source and copyright are acknowledged together with a hyperlink to the original Global Research article. For publication of Global Research articles in print or other forms including commercial internet sites, contact: publications@globalresearch.ca

www.globalresearch.ca contains copyrighted material the use of which has not always been specifically authorized by the copyright owner. We are making such material available to our readers under the provisions of "fair use" in an effort to advance a better understanding of political, economic and social issues. The material on this site is distributed without profit to those who have expressed a prior interest in receiving it for research and educational purposes. If you wish to use copyrighted material for purposes other than "fair use" you must request permission from the copyright owner.

For media inquiries: publications@globalresearch.ca